

Helyi erő = helyi forrás

Részletek a Civil Kollégium Alapítvány közösségszervezési programjának (2013. október – 2016. április) zárótanulmányából

Ásmány Livia, Kovács Tímea Éva, Mészáros Zsuzsanna, Peták Péter, Sebály Bernadett,
Tóth Gézáné, Varga Máté (Szerk: Sebály Bernadett)

Bevezető

Helyi Erő – Helyi Forrás. Nehezen találhattunk volna megfelelőbb címet programunknak, amelynek legátfogóbb alapvetéseit a kezdetekkor így fogalmaztuk meg: „Megerősíteni közösségeink érdekérvényesítését, erőforrásait, fenntarthatóságát.”

A 2013-as év sok szempontból sorsfordító volt a Civil Kollégium Alapítvány (CKA) számára. A társadalmi, a szakmai és a szervezeti körülmények is egyre inkább a változás felé ösztökélték a szervezetet, mindhárom dimenzióban számos dilemmával szembesítve a munkatársakat és a holdudvart. A mit, miért, hogyan kérdésekkel semmi sem tud hatékonyabban szembesíteni, mint maga a válság, ami egyszerre igényt és kényszert is teremthet a változtatásra. Márpedig a hazai helyzet éppen azokban a viszonylatokban mutatkozott egyre válságosabbnak, amelyek munkánk létjogosultságát és irányait meghatározzák: demokrácia, részvétel, egyenlőség, szolidaritás, pluralizmus, szabadság.

Szándékaink és kényszereink is érlelődtek tehát és az új útvonalak megtalálásában szintén a tükörbenézés segített, hiszen ekkor már kimondva-kimondatlan, de évek óta a közösségszervező építkezés, illetve a fenntarthatósághoz és helyi erőforrás-fejlesztéshez kapcsolódó törekvések adták össze a CKA szakmai tevékenységének túlnyomó ré-

szét.¹⁷ E két dimenzió lett a CKA megújításának kulcsa, egyszerre mind a Helyi Erő – Helyi Forrás alapvetése.

Az együttállások sora ezzel nem ért véget, hiszen a Norvég Civil Támogatási Alap (NCTA) makro felhívása minden szempontból passzolt a CKA indítatásához (szervezeti és szakmai megújulás, társadalmi beágyazódás, közéleti szerepvállalás, progresszív módszertan, érdekérvényesítés, stb.), így pályázatunk a legmagasabb pontszámmal kapott végül támogatást. Az együttállások kapcsán érdemes megemlíteni, hogy ez az innovatív támogatási mechanizmus végül, mint egy önbeteljesítő jóslat vált maga is közéleti tényezővé és akarva-akaratlan a civil szektor változásainak motorjává.

Nyílt programfelhívásunkban olyan szervezeteket kerestünk, amelyeket megszólítanak a fenti alapvetések, és amelyek nyitottak arra, hogy új megközelítések – a közösségszervezés – mentén alakítsák szervezeteiket és tevékenységeiket.

¹⁷ A közösségszervezés kereteinek alakításáról Magyarországon lásd Peták Péter - Sebály Bernadett - Varga Máté - Vojtonovszki Bálint: Közösségszervezés hazai pályán. *Civil Szemle* 2014/2., 105-128. o. Online elérhető: http://www.civilszemle.hu/downloads/Civil_Szemle_2014_2_web.pdf

Az alábbi szövegrészekben a projektben dolgozó szakemberek tapasztalatait adjuk közre.

Hogy látják a résztvevők? Konkrét eredményeink a programértékelő interjúk tanulságai alapján

A program végén minden szervezetet külön-külön megkerestünk, hogy személyes vagy telefonos interjú keretében kiértékeljük az elmúlt két évet. A 17 szervezetből 14 szervezettel sikerült végigcsinálnunk ezt az értékelő beszélgetést. Szerettük volna azt is felmérni, hogy azok a szervezetek, amelyek a program során elvesztették a kapcsolatot, milyen kihívásokkal küzdöttek, miben tudtunk volna számukra újat vagy többet nyújtani. Sajnos többszöri erőfeszítésünk árán sem sikerült elérnünk őket, így nem kaphattunk teljes képet a kiértékeléshez.

A közösségszervező módszer adoptálása egy létező szervezeti működésbe

A program során folyamatos kihívás volt számunkra és a csatlakozó szervezetek számára, hogy egy erősen az új tagok toborzására és a demokratikus bevonásra építő közösségi érdekérvényesítési módszer hol fogja megtalálni a helyét egy akár eltérő struktúrával vagy küldetéssel működő szervezet életében. Megtalálja-e egyáltalán a helyét anélkül, hogy elveszítse valódi tartalmát.

A [Szakszervezeti Ifjúsági Szövetségtől](#) (SZISZ) Kunert Annamária érdekes eredményekről számolt be ezzel kapcsolatban a programértékelő interjún. Ők a „községszervező” szerepét a szervezetben hagyományosan meglévő „szakszervezeti biztos” pozíciójával látták összeegyeztethetőnek. Noha a községszervezés módszertana korábban ismeretlen volt a szervezet számára, de a HEF képzések hatására beépült a mindennapi működésbe. A tagtoborzás községszervezési módszereit rendszeresen alkalmazzák, alkalmazták eddig is. A képzésen elsajátított tudás segítséget jelent a kampánystratégiák kialakításában. A képzéseken résztvevők elsajátították a sajtóközlemény írást, amit azóta is sikeresen alkalmaznak. A községszervezés módszer és szemlélet segítette a szervezetnek újragondolni hosszú távú stratégiáját: a jövőben szeretnék a tevékenységüket láthatóbbá tenni, ebben a média használatával kapcsolatos tudás segíthet. Sok hasznos technikát tanultak a képzéseken és szemináriumokon, amik segítenek minél több élő programmal megtölteni a szervezet működését. Az érdeklődést jól mutatja, hogy a SZISZ tagjai

workshopot tartottak az anyaszervezet, a Magyar Szakszervezeti Szövetség tagjainak a községszervezés módszer terjesztése, népszerűsítése céljából.

Az [Operától](#) Molnár Ágnes arról számolt be, hogy „sikerült demokratikus alapokon működő munkacsoportokat létrehozni, rendszeresek lettek a találkozók, folyamatos lett az információáramlás”, a községszervezés módszere beépült az egyesület gyakorlatába. A *kapcsolatépítő beszélgetések* ma már alapját képezik a toborzásnak, az együttműködések kialakításának. Az adományszervezésre sokkal nagyobb hangsúlyt fektet az egyesület, és elmondásuk szerint ennek a képzéseken tanultak jó alapját képezik. A szervezet egyik új kezdeményezése, az „Alternatív Hatalom” projekt, amely az „alternatív” gondolkodású debreceni fiatalok felkarolását és érdekképviseletét tűzte ki célul, teljes egészében a községszervezés módszere mentén kialakított csoportnak tekinthető. 2015-ben alakult, 12-15 aktív tagot számlál. A képzések hatására a sub.hu kezdeményezésen belül *munkacsoportok* jöttek létre. A Debrecen Bike Maffia és az Alternatív Hatalom projektekben rendszeressé váltak a *találkozók*, javult a szervezeten belüli információáramlás. Az egyesület tevékenysége bővült a *községszervezés népszerűsítésével*, pl. sub.hu-s új rádióműsorok beindításával.

Bővülő kapcsolati tőke

Minden résztvevő szinte első helyen említi az új ismeretségeket, a program során szerzett kapcsolati hálót.

„Új barátaim lettek, akikhez mindig tudok fordulni, bármilyen segítségről legyen szó.” (Csóka Sándor, [Civil Összefogás Egymásért](#))

„Bármikor szívesen veszek részt ilyen képzésen, ha alkalom adódik, ajánlom mindenkinek, mert jó megismerkedni olyan emberekkel, akik ugyanúgy a változást szeretnék a jó irányba. Megtudhatjuk, hogy nem csak mi vagyunk. Ez a program összehoz bennünket.” (Csuha Ági, [A Város Mindenkié](#))

A kapcsolatok összefonódására konkrét példa az A Város Mindenkié és a Közmunkás Mozgalom a Jövőért között kialakult együttműködés:

“Rájöttünk, hogy az ügyeink összefüggnek, voltaképpen egy csónakban evezünk.” (Szombathy Károly, [Közmunkás Mozgalom a Jövőért](#))

A [Szivárvány Misszió Alapítványtól](#) Karlik Cintia arról számolt be, hogy a program során számos új szereplő került a szervezet kapcsolati hálójába, és többek között a képzések és a CKA-val való együttműködés hatására indították el [község-](#)

[szervezés alapú norvég projektjüket](#). A szervezet bővítette tudását a közösségszervezés alapjairól, gyakorlatáról, jó példákkal ismerkedett meg, és a közösségszervezés módszertana és eszközei beépültek az alapítvány mindennapi munkájába és hosszútávú stratégiájába is. A szervezet fontosnak tartja a közösségszervezés módszerének terjesztését, ezért önkénteseinek is tartott képzést a témában.

A [Hajdúhadházi Fiatalok](#) csoportjából a képzések hatására néhányukban megfogalmazódott, hogy közösségi vezetők szeretnének lenni. Kunbábonyi Képzési Központunkból hazatérően néhány résztvevő új ötletekkel állt elő, így valósult meg „Ki mit tud” programjuk is. Állandó programok indultak, pl. rajz- és filmklub heti rendszerességgel.

Új távlatok – a közösségszervező módszer alkalmazása

Az interjúk tanúsága szerint a program sokaknak új perspektívát nyitott meg:

“Komoly elméleti tudás, összeszedettség, egyetlen forrás tulajdonképpen, ahonnan ilyesmit tanulhatunk.” (Dabóczy Mihály, [Nem Némulunk El](#))

“Az első alkalommal Kunbábonyban megfertőztek.” (Ásmány Livia, [Auróra](#))

“Kinyílt nekem a világ.” (Csóka Sándor, [Civil Összefogás Egymásért](#))

“Emberi kapcsolatok, lelkesítés, érzelmi hangolás, aktivista szemlélet és lelkiület elültetése.” (Szombathy Károly, [Köz munkás Mozgalom a Jövőért](#))

„Én AVM-es aktivistaként nagyon fontosnak tartom mindenki számára, hogy ilyenén részt vegyen. Rengeteget tanultunk, teljesen másképp látok dolgokat. Nagyon hasznosnak tartom minden közösségért dolgozónak mindazt, amit tanultunk azért, hogy tovább tudjunk lépni a munkánkban.” (Csuha Ági, [A Város Mindenkié](#))

A résztvevők között több olyan szervezet is akadt, többek között a borsodabótai és az olaszliszakai szervezet tagjai, akik a közösségszervezésen keresztül az érdekérvényesítés új formáit gyakorolták. Ahogy a borsodabótai Civil Összefogás Egymásért csoport részéről Csóka Sándor elmondta, közösségi találkozókat hívtak össze, aláírást gyűjtöttek, megváltozott a kapcsolatuk a helyi hatalommal. Az olaszliszakai szerveződés részéről pedig Kovács Tímea közösségszervező arról számolt be, hogy rendszeressé váltak a közösségi beszélgetések, illetve új és régi közösségi vezetők erősödtek meg, és a munka hatással volt a helyi politikai erő-

viszonyokra, pl. nőtt a roma választói jegyzékben szereplők száma.

A konzultáció és a képzés

A HEF programban aktívan résztvevő szervezetek munkáját egyrészt képzésekkel, másrészt konzultációkkal segítettük.

A résztvevők szerint a konzultáció fontos kiegészítője volt a képzéseknek, mert segített beépíteni a szerzett tudást a szervezeti működésbe, lehetővé tette, hogy a képzésen szerzett relatív tapasztalatok, „aha” élmények tettekben is manifesztálódjanak. Ásmány Livia [az Aurórától](#) a programértékelő interjún ezt így fogalmazta meg: *„Nemcsak a képzések fontosak, hanem a CKA által nyújtott állandó szakmai támogatás.”*

A [Társak a Teleki Térért Egyesülettől](#) Frank Sándor arról számolt be, hogy a képzések és a közösségszervezés módszertana szemléletformáló volt. A mentorálás segítette a vízióalkotást, ötleteket adott, betekintést engedett mások ügyeibe, tevékenységeibe, segített kívülről ránézni a működésre, segítette a munka értékelését.

Vagy, ahogy az [Operától](#) Molnár Ágnes fogalmazott: *„A problémák tisztánlátásában segített a mentorálás; a “külső szem” hasznos.”*

Mit tanultunk mi a program során? A CKA munkatársainak tapasztalatai

„Közösségfejlesztőként számomra nagy kihívást jelentett a közösségszervezés szemléletmódjával való megismerkedés, annak megértése. Jó volt megtapasztalni, hogy vannak olyan emberek – akár sérülékeny csoportokból is –, akik bátrak, nem félnek fellépni az őket ért kirekesztések, jogsértések, kiszolgáltatottság, megalázottság ellen. Ugyanakkor azok is ők, akik finom, apró lépésekben építik a közösségi kapcsolataikat, barátságokat kötnek, közösségi rendezvényeket szerveznek, együttműködnek más szerveződésekkel, átadják a tudásukat, tanulnak. Nem csak közösségszervezők, hanem közösségfejlesztők is egyben. Ez a kettősség volt számomra mindvégig vonzó ebben a programban. Magam is, részben új utat találtam a fenntarthatóság szemléletmódjának alkalmazójaként, képviselőjeként és továbbadójaként is.” (Mészáros Zsuzsa, szakmai vezető)

Ez a Mészáros Zsuzsa által is megfogalmazott kettősség jellemezte a CKA-t a program indulásakor. A HEF olyan távlatokat nyitott a szervezet számára, amely lehetővé tette, hogy kibontakozzon az évek óta a közösségszervezés irányába tartó szak-

mai építkezés. A képzések kidolgozása és finomhangolása, a konzultációk menetének a kialakítása és a közösségszervezőkkel való munka közben új csapat forrott össze, akikkel azóta is közösen folytatjuk a munkát egy újabb és nagyobb szabású közösségszervező programban, amihez a HEF – a maga sikereivel és kudarcaival együtt – pótolhatatlan indulási lehetőséget adott. Ahogy Peták Péter, a programban dolgozó vezető közösségszervező fogalmazott: *„Ebben a programban dolgozni, számomra a saját tudásom elmélyülését is jelentette, amelynek egyik forrását annak a szakmai csapatnak az alkotómunkája jelentette, amely a kezdeti stádiumban, a képzések kidolgozásától kezdődően a közösségszervező koalíció megalakításáig terjedően bővülő körben fejlődött.”*

A velünk dolgozó szervezetek nagyon különbözőek voltak. Volt köztük egyesület, szociális szövetkezet, nem bejegyzett csoport, szakszervezet, mozgalmi alapokon működő szerveződés, vagy egy sok csomópontos hálózat. Ennek következtében az a fogalmi keret, amivel a munkánk során dolgoztunk, nem feltétlenül volt értelmezhető az összes szervezet számára. Egy egyesület vagy egy szövetkezet, de még egy szakszervezet esetében is pl. nehezen volt értelmezhető, hogy ki lehetne a szervezési folyamatokat katalizáló *közösségszervező*. Az már inkább, hogy kit tekinthetünk a csoport aktív, mozgósító erővel bíró tagjaként *közösségi vezetőnek*.

Számos kihívással kellett tehát szembenéznünk. A programban résztvevő szervezetek közül a legtöbben nem folytattak közösségi érdekérvényesítést, vagy egy szűk tagsági bázissal, szervezeti gárdával dolgoztak. Kíváncsiak voltak arra, hogyan működik egy közösségi alapú érdekérvényesítő szervezet, de nem feltétlenül akarták megváltoztatni jól bevált működésüket. A projektalapú, oktatási, szabadidős vagy kulturális programokat megvalósító szervezetek esetében az érdekérvényesítő kampányokban való gondolkodás új volt a saját munkájuk tekintetében.

Képzéseinken és konzultációinkon ezért számos szervezet egy merőben új szemléletet ismert meg rajtunk keresztül. Ezzel együtt, sőt, talán éppen ezért 2 éven belül nem feltétlenül eredményezett látványos változást a munkájukban. Közben sok helyen sikerült átmeneti vagy tartós áttörést hozni, többek között Borsodbótán, a Halmozottan Sérültek Heves Megyei Szülőszövetségénél, Kunbábonyban vagy az Auróra Közösségszervező Csoportban. Mindazonáltal azt is láttuk, hogy támogató jelenlétünk hiánya, legyen az a konzultáci-

ók csökkenése, vagy a közösségszervező hátrébb lépése miatt, drasztikusan átrendeződhetnek a folyamatok.

Programunk hatásának tulajdoníthatóak: a társadalmi érzékenység erősödése, a szervezeti működés demokratikusabbá tétele, a stratégiai gondolkodás dimenziója, és több esetben kifejezetten közösségszervezési szemléletű és módszerű új projektek megtervezése, a szervezetek kapcsolatrendszerének bővülése és ezek jellegének változása társadalmilag, illetve politikailag progresszív irányba. Néhány szervezet pedig hosszabb távú, komolyabb elköteleződésének megnyilvánulásaként egyre több energiát fektetett be a közösségszervezésbe: további tanulási lehetőségekkel éltek és hosszabb távú közösségszervező programokba investálták szervezeti erőforrásaikat.

A munka során a közösségszervező szerep – ez az új, kibontakozóban lévő szakma, melynek építéséhez a HEF program is nagyban hozzájárult – lényege és jelentősége is egyre inkább világossá vált számunkra. A közösségszervező olyan fontos erőforrás, aki ébren tartja a motivációt a közösségi vezetőkben (azaz a helyi közösség aktív tagjaiban), fontos tudást hordoz és ad át többek között a demokratikus szervezeti működésről, a stratégiai gondolkodásról, a kampánytaktikákról, a toborzásról. Egy katalizátor, egy erő, egy motor, aki segít összefogni és egy irányba terelni a szerteágazó folyamatokat a célok hatékonyabb elérése érdekében. A közösségszervezési terepeken elért sikerek is azt bizonyítják, hogy a közösségszervező, aki néhány évig aktívan segíti a szervezetfejlődés folyamatát és az érdekérvényesítő feladatok felvállalását, hiánypótló a magyar civil szektorban.

„Közösségszervező vagyok.” A HEF program három terep közösségszervezőinek szemével

A program során négy helyszínen (Bócs, Budapest, Kunbábony, Olaszliszka) kezdeményeztünk önálló gyakorlati munkát, széles körben megszólítva a helyi lakosságot. Valójában egyszerre három terepen dolgoztunk, mert Bócsot 2015-ben Budapest váltotta. Bócsön Molnárné Hegymegi Krisztinával működünk együtt. A nehéz anyagi helyzetben élő roma családokra fókuszáló munka néhány sikerebb kezdeti lépést követően (gyerektábor 87 gyermek és 26 szülő részvételével, valamint a tömegközlekedési menetrendváltás érdekében történt aláírásgyűjtés) azonban magánéleti okok

miatt lelassult, majd leállt.¹⁸ A budapesti, a kunbábonyi és az olaszliszkaik eredményekről és a kihívásokról közösségszervezőink írnak.

Szomszédságszervezés az Aurórában

Ásmány Lívia, közösségszervező

A terep bemutatása és kezdeményezésünk céljai. Az [Aurórá](#)t társadalmi vállalkozásként hoztuk létre Budapesten a VIII. kerületben azzal a céllal, hogy egy nyitott közösségben összekapcsoljuk a kulturális programokat, a nonprofit és az aktivista szervezetek munkáját, a közösségépítést és a szórakozást. Működésünk célja, hogy stabil bázist alakítsunk ki, ahol szociális vagy kulturális területeken működő emberek, csoportok és nonprofit szervezetek találkozhatnak, megoszthatják ötleteiket és új együttműködésekkel valósíthatnak meg közösen.

Az Auróra hosszú távú célja egy olyan innovatív és önfenntartó gyakorlat kidolgozása, amely növeli a társadalmilag aktív állampolgárok számát, és ezzel előmozdítja a demokratikus gyakorlatok kiszélesedését Magyarországon. 2014 nyarán körülbelül ötven önkéntessel kezdtük el a háromszintes épület felújítási munkáit, ezzel párhuzamosan zajlott a ház szervezeti kialakításának közösségi alapú tervezése, melynek során megalakultak a működést elősegítő feladatok köré szerveződő, demokratikus és részvételi alapokon működő munkacsoportok, valamint a ház döntéshozó testülete, a plenáris. A programszervezés, a kommunikáció, a belső tér kialakítása és a közösségszervező munka azóta is önkéntes alapon folyik.

¹⁸ A bőcsi folyamatokról lásd az Erőforrásközpontban közzétett anyagokat. Online elérhető:

<http://www.cka.hu/ek/molnarne-hegyemegyi-krisztina-kozossagszervezest/>

A VIII. kerületi Csarnok negyed egy társadalmi státuszában és etnikailag jellemzően heterogén része Budapestnek. 2014 őszétől a HEF programhoz csatlakozva létrehoztunk egy közösségszervező munkacsoportot, amely lelkes önkéntesek bevonásával kezdett bele a számunkra egyelőre teljesen új típusú munkába, amelyet a mai napig sikerrel végzünk. A projekt célja a VIII. kerületi helyi szintű érdekérvényesítés, illetve önszerveződés elősegítése az érintettek aktív bevonásával és részvételével. Hosszú távon pedig az egymással közvetlen vagy közvetett csatornákon kommunikáló szomszédságot és a pozitív VIII. kerületi identitást szeretnénk katalizálni.

Jelen. Vidéki településeken már sikeresen megvalósított közösségszervezési gyakorlat alapján indítottunk kapcsolatfelvételt a ház közvetlen környezetében élőkkel, bekapogtatva több száz lakás ajtaján. Egy év alatt elértük azt, hogy a belső szervezőkből álló csoportunk stabilan működik, hogy pályázáson keresztül biztosított egy teljes állású közösségszervező munkája, aki a csoport tevékenységét koordinálja, és aki jelen pillanatban én vagyok. Munkacsoportunk is megtalálta a helyét az Auróra csapatán belül, otthonosan mozgunk a szervezetben. Emellett természetesen elindult az első, lakosokból álló csoportunk is, mely könnyen megfogható helyi ügyekkel foglalkozik, mint például egy-két fekvőrendőr és közlekedési lámpa kilobbizása, ami megelőzhetné, hogy a Bérkocsis utcában napi szinten karambolozzanak az autók. De a köztisztasági feladatok elégtelen ellátása miatt is összefogtunk a negyedben. A HEF program nélkül nem lett volna lehetősége a csoportunknak a megerősítésre, és nem tudtuk volna elérni ezeket a számunkra nagy sikereket.

Jövő. A távlati célunk az, hogy a lakók össze tudjanak tartani komolyabb ügyekben is, és ehhez addigra elsajátítsák a megfelelő módszereket és taktikákat. Nem egy éves munkában gondolkozunk, hanem sokkal hosszabb távlatokban. Úgy látjuk, hogy minimum öt év kell majd ahhoz, hogy a jelenlegi kiindulópontból egy erős, ütőképessé szervezettel hozzunk létre, aminek a tagjai olyan helyi lakosok, akik ismerik a rendszert, a helyi problémákat, akik képesek a megoldások felé vezető út megtervezésére és a munka irányítására. Akik tisztában vannak a közösségszervezés céljaival, eszköztárával, és akik a munkához szükséges kapcsolati tőkét már kialakították.

Kihívások a munka során. Egy hosszú folyamaton ment keresztül a csoportunk, ahol a nulláról

alakítottunk ki egy olyan struktúrát, melyben a mai napig dolgozunk. A terület problémáinak feltérképezése, a tagtoborzás, a szervezeti struktúra és az együttműködő, konstruktív csapatszellem kialakítása, találkozónk moderálása, a munkafolyamatok facilitálása, és a belső kommunikáció csatornáinak kiépítése mind-mind olyan feladatok voltak, amelyet alakulóban lévő csoportunk először végzett el. Megfelelő segítség és tanácsadás nélkül a folytonos erőforráshiánnyal küszködve nem lett volna lehetőségünk arra, hogy a mai stabil és effektív működést kialakítsuk. A képzéseken a tagjaink motiválása és inspirálása mellett a közösségszervezési folyamatok minden olyan buktatójára felhívták a figyelmünket, amit a felkészítés segítségével képesek voltunk elkerülni. Amikor pedig nehézségekbe ütköztünk, mindig volt mellettünk felkészült szakmai segítő, akitől tanácsot kaptunk. Hasznos tanácsot, így meg tudtunk küzdeni a kihívásokkal.

A szervezői munkában az emberek könnyen sérülnek. A motiváció fenntartásának alapja, hogy élvezetes legyen a közösségi munka, legyen sikerélménye az embereknek, akik ingyen és bérmentve a szabadidejüket társadalmi munkára áldozzák. Főleg a csoportépítés első időszakában, amíg a siker láthatatlan volt, és amíg "csak" építkeztünk, számunkra nehéz volt a motiváció és a sikerélmény fenntartása. Így könnyen sérül a közösség tagja, az önkéntesek, a szervező. Kik vagyunk? Mit akarunk? Hogyan akarjuk elérni? Ezek az alapkérdések folyamatosan visszatértek az első év során, hiszen a folyamatos lemorzsolódás miatt újra és újra tagtoborzásba kellett fognunk.

A programban való részvétel alatt ugyanakkor rengeteget tanultunk a közösségi munka szervezői megközelítéséről. A képzések, a folyamatos konzultáció, a kapcsolatok és a támogatás, amit a HEF program nyújtott nekünk, hozzájárultak ahhoz,

hogy mára heti rendszerességű csoporttalálkozónkon motivált helyi lakosokkal sikerről sikerre haladjunk a munkában.

Nehéz út volt idáig, és nehéz is marad a munka még pár évig. De úton vagyunk. Ismerjük a környező lakókat, aktivizáljuk, akit csak tudunk, haladunk előre, ügyről ügyre lépegetünk.

Települési szervezés Kunbáonyban

Tóth Gézáné, közösségszervező

Közösségszervezői munkámat 2014 januárjában kezdtem el [Kunbáonyban](#). Mivel helyi lakos vagyok, így az itt élők, jól ismernek és az interjúk során könnyen megnyíltak, amikor a helyi problémás ügyek miatt megkerestem őket. Ügyként merült fel a bekötő utak, mellékutak állapota, a helyi tömegközlekedés kiépítetlensége, a közösségi tér, a játszótér játékeinak állapota, a várostól való elszigeteltség, illetve a háztartási hulladék gyűjtésének és elszállításának kérdése. Közel 50 személyes beszélgetést folytattam le, fele-fele arányban formálisan és informálisan.

Először a *tömegközlekedés* témában indultunk el. Az első csoporttalálkozón internetes adatgyűjtésben és egy levél megírásában egyeztünk meg a Volán Zrt. felé. A levél elkészült, az adatok is rendelkezésre álltak. Felkerestem a városüzemeltetési osztályt ez ügyben, ahol azt az információt kaptam, hogy a Volán évente kéri ki a városvezetés véleményét a menetrenddel kapcsolatban, de jobb, ha mi magunk lépünk ez ügyben. Ezzel a munkacsoporttal még három alkalommal találkoztunk, egyre kevesebben jöttek el, a közérdekű adatkérésünk is elakadt, majd teljesen megállt a folyamat. Úgy tűnt,

nem áll a közösség az ügy mellé, más, mindenkit érintő ügy mentén kell elindulnunk.

Két dolog is fontosabbnak bizonyult, ezek a *hulladékkezelés* és a *játszótéri játékok* ügye. Az előbbiben szintén a városüzemeltetéshez fordultunk, ahol is megkaptuk a szolgáltató elérhetőséget, valamint ígéretet arra, hogy még egy konténer hoznak Kunbábonyba. Ez meg is történt. Sajnos így sem oldódott meg a probléma, egyre több szemét került a konténerek mellé, ezzel szennyezve lakókörnyezetünket. A város és a mi segítségünkkel összeírásra került a helyi lakosok névsora, megnéztük, kinek van szerződése a szolgáltatóval és ki az, aki külterületi lévén, nem tud szerződést kötni, így a közös konténerbe helyezi el háztartási hulladékát. Ekkor jött el a szolgáltató képviselője, hogy együtt keressünk megoldást a problémára. Különböző alternatívák merültek fel és megbeszéltük, hogy falugyűlés keretében a közösség elé tárjuk a lehetőségeket. A kihirdetett falugyűlésre nagyon kevesen jöttek el, a szolgáltató képviselője sem tudott részt venni, betegség miatt. Miután elmondtam a képviselő által ajánlott lehetőségeket, a résztvevők beszélgetést folytattak a további lépésekről, teendőkről. Ez a folyamat is befűlt, megint csak azt tudom mondani, hogy nem volt érdeke, illetve nem érdekli igazán a közösséget ennek a végleges megoldása.

Néhány aktív és erre érzékeny helyi lakos azóta is próbálja a konténer környékét rendben tartani, ugyanis azóta ráadásul változás történt: az önkormányzat nem fizeti tovább a közös konténer díját a szolgáltatónak és idén januárban ismét már csak egy konténer maradt. Néhány éjszaka a helyi polgárok is figyelték a területet, és volt, hogy rajtakaptak nem helyi lakost, aki idehozta a szemetét. Körbeplakátoztuk a területet, hogy felhívjuk a figyelmet a tisztaság fontosságára, de ez is csak ideig-óráig volt hatásos. Így jelenleg továbbra is fenáll ez a probléma.

A másik fontos dolog a *játszótéri játékok állapotának ügye*: ez volt az az ügy, amit a munkám során a közösség összefogása sikerre vitt. 2015 tavaszára a játékok olyan állapotba kerültek, hogy kisebb balesetek történtek a játszó gyerekekkel. Többen jelezték az egyesület felé, hogy erre megoldást kell találni. Mint az egyesület egyik vezetője, többször felkerestem a polgármestert, jeleztem a problémát és kértem a segítségét. Ígéreteket kaptam, de nem történt semmi.

Ezek után kerestem meg a kisgyermekes szülőket, hogy közösen tegyünk valamit a mielőbbi

megoldás érdekében. Találkozókat szerveztem, heti rendszerességgel, ahol a jelenlévők arra az elhatározásra jutottak, hogy egy petíciót kell írunk és aláírásokat gyűjtenünk. Ezzel kell nyomást gyakorolni a helyi önkormányzatra. A petíció elkészült, 113 aláírás gyűlt össze, de még mielőtt bevittük volna az illetékeshez, a városi óvoda vezetője, akinek az egyik szülő adta oda a petíciót, kérve, hogy segítsen az aláírás gyűjtésében, az üres petíciót elvitte a polgármesternek, aki úgy tett, mintha még soha nem hallott volna erről a problémánkról. Sélrelmezte, hogy a petícióban megemlítettük az ígért évi egy milliós támogatást, közölte, hogy azt az előző városvezetés tette, nem ő. Mellesleg abban ő volt az alpolgármester, és ő is ott volt az ígért elhangzásakor.

Ahogy erről tudomást szereztünk, három csoporttaggal, az aláírt petícióval és írásbeli kérvényünkkel felkerestük a városvezetőt. A tárgyalás során tisztáztuk a félreértéseket, és kértük, terjeszse a testület elé a kérvényünket. Ez meg is történt.

Az Interneten kerestünk egy játékgyártót is, akivel felvettem a kapcsolatot. Árajánlatot kértem a közösen kiválasztott játékokra és ezt is csatoltuk a kérvényünkhöz.

A testületi ülésen számunkra és Kunszentmiklós másik városrésze, Tasskertés számára is pozitív döntés született, megszavaztak 600-600 ezer forintot egy új, többfunkciós játék beszerzésére és telepítésére. Nem az általunk választott céget keresték meg, megjegyzem, ez olcsóbb lett volna. A testületi ülés májusban volt, a határozat kivonatát június végén kaptuk meg. A játék telepítésére július 7-én került sor.

Ezzel párhuzamosan a helyi egyesület is tevékenyen részt vett az ügyben. A közösség megszavazta, hogy a májusi falunap bevételét a játszótér felújítására fordítja, és az egész rendezvény a játszótérről szóljon. Az egyik anyuka verset és dalszöveget írt a rendezvényre, amit a helyi gyerekek és felnőttek adtak elő. Molinóval, tablókkal, beszédekkel és hírlevéllel is felhívtuk a figyelmet célunkra. Meghívtuk az önkormányzat dolgozóit, személyes meghívókkal minden képviselőt és a polgármestert is. Eddig minden rendezvényünkre eljöttek, de most nem tiszteltek meg bennünket. Ez elgondolkodtató fejlemény, amit aztán át is beszéltünk többször a csoporttalálkozókon. Arra jutottunk, hogy nem szeretik, ha a közösség összefog egy-egy ügy érdekében, és még lépéseket is tesz ezért, támadásnak veszik. Ez a helyi újságban az általuk megjelentetett cikkekből is jól látszik.

Az egész folyamat során a helyiekben vegyes érzelmek alakultak ki. Volt, aki ellenségesen viselkedett, félve a vezetéstől, és ezt ki is mondta. Volt, aki irigységgel viseltetett, mert eredményt értünk el. De a legtöbben örömmel fogadták és dicsérték a sikert.

A falunap bevétele is minket igazolt, hiszen még egy rendezvényünkön sem gyűlt össze ennyi pénz, közel 74 ezer forint, melyet elkülönítettünk a játékok javítására és festésére. A festést azért nem tudja elkezdni az egyesület, mert az önkormányzat által működtetett cég, akinek ez a feladata, nem végezte el a javítást. Viszont az egyesület által vásárolt mérleghinta is a helyére került július 14-én, így két új játékot vehettek birtokba a helyi és a városból ismét kilátogató gyerekek.

A helyiek azóta nyitott szemmel járnak a településrészen, észrevéve a megoldásra váró problémákat. Ezekkel kapcsolatban lépéseket is tesznek, sajnos nem mindig közösen, hanem egyéni akciókkal, amik nem hoznak igazán tartós pozitív eredményt. Mindent egybevetve, sikeres volt ez a közös munka, bár még vannak teendők, nincs lezárva. Azok, akik tevékenyen részt vettek benne, jó érzésekkel, büszkeséggel lettek gazdagabbak.

A játszótér ügyében a tíz év alatt is történtek egyéni bejelentések, lépések az önkormányzat felé, amik nem hoztak igazi megoldást a problémára. De mint látható a közös gondolkodás és fellépés eredményre vezetett.

Jelenleg már nem a HEF munkatársaként, hanem az egyesület egyik vezetőjeként aktívan dolgozom a helyi ügyekben, többször keresnek meg egyéni, de a közösséget is érintő problémákkal, segítségemet kérve. Ezek mindegyikét a munkám során is elemeztük, lépéseket tettünk, de mégsem jutottunk megoldásra. Leginkább a tömegközlekedés, a ritka és nem összehangolt menetrend a gond.

Eddig is ismertek és bizalommal fordultak hozzám a helyiek, de a program után mint közösség-szervezőt könyvelnek el, azt gondolván, hogy én majd mindent elintézek. Látható, hogy bármennyire is szeretném, a közösségi akarat és fellépés nélkül nem érek el eredményeket. Igyekszem ezt tudatosítani is az emberekben, talán némi sikerrel is.

Szegénységben érintettek szervezése Olaszliszkán

Kovács Tímea Éva, közösség-szervező

2013 márciusában indult útjára az [olaszliszkai közösség-szervezési folyamat](#). Kiindulási pontja a Dankó Pista utca és az itt élő roma emberek ügyei voltak. A kopogtatás során hat olyan ügy látszott körvonalazódni, melyek nap mint nap nehezítették az emberek életét. A közösség tagjai elsőként egy látszólag egyszerű ügyet választottak tevékenységünk alapjául.

Az utcában felgyülemlett szemét azonban közel sem bizonyult olyan egyszerű esetnek, mint amilyenek első hallásra tűnik. A helyzet mélyebb megértését követően sikeresen beazonosítottuk azokat a kulcsszereplőket, akiknek hatalmukban állt az ügy megoldása. A Dankó utcai lakosokkal kerekasztal beszélgetésre hívtuk a Zemplén Hulladékkezelő Kht. képviselőjét, a polgármestert, a szociális ügyintézőt és a jegyzőt. Minden érintett felelősséget és feladatot vállalt. Cselekvési tervet dolgoztunk ki, fogadtunk el, majd hajtottuk végre az ügy megoldására.

Első győzelmünket követően, a közösség megerősödve haladt előre a földút aszfaltozásáért kezdett munkában, mely második ügyünk volt. Kulcsszerepet játszottak az utca közmunkásai, akik szövetségesként maguk mellé állították brigádvezetőjüket, és kitartóan érveltek amellett, hogy az aszfaltozási munkákat maguk végzik el, amennyiben az önkormányzat biztosítja számukra a nyersanyagot és a munkaeszközöket. Érvelésük hatásosnak bizonyult, és az elvégzett munka eredményeként a Dankó Pista utca fennállása óta először aszfaltburkolatot kapott.

Tevékenységünk első évének végén – télvíz idején – a közösségi beszélgetésre összegyűlt emberek egy – a listán addig nem szereplő – üggyel álltak elő. A téli tüzelő hiányával akartak foglalkozni. Mint mondták, a tüzelő ügye már nem csak a Dankó Pista utcában élőket érinti, s nem is csak a település roma embereit, hanem minden olyan szegénységben élő, aki nem képes kevéske jövedelméből előteremteni azt, amivel a telet biztonságban átvészelheti.

Harmadik ügyünk ilyenformán kilépett a településen a legnehezebb körülmények között élő embe-

rek köréből és szükségessé tette a más helyszínen élő érintettek bevonását is. A kapcsolatépítésnek ebben a szakaszában került a szervezési folyamat centrumába két újabb közösségi vezető. A tágabb körű közösségi beszélgetések sorozata nyomán végül két akciót hajtottunk végre. Az ügyben érintettek kapcsolati hálóját mentén egy helyi erdőgazdát kerestünk meg, aki engedélyezte, hogy írtásra szánt területét kitisztítva az emberek hazavihessék az ott kitermelt növendék fákat. Ezen a módon 15 liszcai nagycsalád 80 m³ fát vihetett haza 463.000 Ft becsült értékben. Októberre a szervezési folyamatban aktív szerepet betöltő emberek újra és újra felkeresték a település regnáló polgármesterét és személyesen kérték arra, hogy az önkormányzat az adott évben pályázzon szociális tüzelőre, a megelőző évektől eltérően. A kezdeti elutasító válaszokat követően ez mégis megtörtént, így a rászorulóknak között 3.733.800 Ft értékű tüzelő lett kiosztva.

A közösségszervezési folyamattal párhuzamosan csoportunk számos közösségi eseményt is szervezett. Ennek elsődleges oka az emberek ilyen irányú igénye volt. Másrészt a közös tevékenységek öröme felhajtó erőként szolgált és szorosabbra fűzte a résztvevők kapcsolati hálóját, ami – véleményem szerint – előfeltétele a sikeres szervezésnek. A közös tevékenységek és képzések során a helyi közösségi vezetők fokozatosan megerősödtek, és az érdekvédelmi attitűd gyakorlati cselekvés formájában gyökerezett meg. A közösség választói tudatossága növekedett, melynek köszönhetően a választói jegyzékben szereplő romák száma 63-ról 142-re emelkedett.

Az elmúlt három év során az Olaszliszkán tapasztaltakat és tanultakat nehéz lenne összefoglalni pár sorban. Meggyőződésem, hogy a helyi emberek – akikkel szerencsém volt együtt dolgozni – több olyan dologra tanítottak meg, amire a legjobb könyvek vagy oktatók sem lehetnek képesek. *Meg-*

tapasztaltuk, hogy a közösség szervezés módszere működőképes a nehéz helyzetű terepeken is. Munkánk bizonyíték arra, hogy együtt - következetesen és kitartóan haladva - eredményesen küzdhetünk a legnehezebb helyzetből is azért, hogy a hétköznapi valóságunk jobb és igazságosabb legyen.

